

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสานบ้านป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยการนำสมาชิกกลุ่มจักสาน ผู้นำกลุ่มจักสาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เข้ามาร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผนในการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน นอกจากนั้นยังใช้กระบวนการ A-I-C เป็นเทคนิคในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น และการวางแผนในการดำเนินงานทางด้านการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน ประกอบกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของหมู่บ้าน นอกจากนั้นยังใช้การสัมภาษณ์ทั่วไป การสัมภาษณ์เชิงลึก ในการเก็บข้อมูลประวัติความเป็นมาของกลุ่มจักสาน และหมู่บ้าน การดำเนินงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพ รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านด้วย

สำหรับการตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแหล่งที่มาของแหล่งข้อมูลทั้งทางด้านเวลา สถานที่ และแหล่งข้อมูล พร้อมกับการศึกษาเอกสาร ประกอบกับการสังเกตควบคู่กันไประหว่างการศึกษาหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างที่อยู่ในภาคสนามด้วยตนเอง เพื่อหาความหมายในการกระทำเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์เหล่านั้นอย่างเชื่อมโยงกัน เพื่อให้เห็นภาพกระบวนการที่จะเกิดการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสานได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 บริบทและความเป็นมาของชุมชน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มจักสาน

ส่วนที่ 3 กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน

ส่วนที่ 1 บริบทและความเป็นมาของชุมชน

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1.1 ลักษณะทางกายภาพ

หมู่บ้านป่าบงหลวง หมู่ที่ 4 ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าบง ห่างจากตัวอำเภอสารภี ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 3 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 7 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคม ได้แก่ ถนนสายเลียบเมืองเชียงใหม่ ซุปเปอร์ไฮเวย์รอบนอก (ทางหลวง 121) เชียงใหม่-สันกำแพง ประมาณกิโลเมตรที่ 12 เลี้ยวขวาเข้าหมู่บ้านผ่านหมู่บ้าน ศรีคำชมภู ถึงเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าบง ตรงไปคือหมู่บ้านป่าบงหลวง

1.1.1 สภาพภูมิประเทศ

ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบ ไม่มีป่าไม้และภูเขา สภาพดินทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย เหมาะสำหรับการเกษตร มีพื้นที่ทั้งหมด 614 ไร่ แบ่งการใช้พื้นที่ดังนี้ เป็นที่อยู่อาศัย 181 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.47 ของพื้นที่ทั้งหมด และพื้นที่ทำการเกษตร รวมทั้งหมด 433 ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่นา 170 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 39.26 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พื้นที่สวน 254 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 58.66 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด และพื้นที่สวนผักและอื่น ๆ 9 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.08 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบง, 2547)

1.1.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดเขตพื้นที่หมู่บ้านร่องคอนไฮ หมู่ที่ 2 ตำบลป่าบง อำเภอสารภี
ทิศตะวันออก ติดเขตพื้นที่ตำบลคันเปา อำเภอสันกำแพง และแม่น้ำคาว
ทิศตะวันตก ติดเขตพื้นที่หมู่บ้านศรีคำชมภู หมู่ที่ 3 ตำบลป่าบง อำเภอสารภี
ทิศใต้ ติดเขตพื้นที่หมู่บ้านเทพาราม หมู่ที่ 5 และติดเขตพื้นที่หมู่บ้าน
ไชยสถาน หมู่ที่ 1 ตำบลป่าบง อำเภอสารภี

1.1.3 การคมนาคม

เส้นทางคมนาคมเดินทางไปมาได้สะดวกภายในหมู่บ้านที่ใช้ติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ มี 2 เส้นทาง เป็นถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้าน ติดต่อกับบ้านป่าบงหลวง-บ้านร่องคอนไฮ ตัดผ่านถนนสายเลียบเมืองเชียงใหม่-สันกำแพง (ทางหลวง 121)

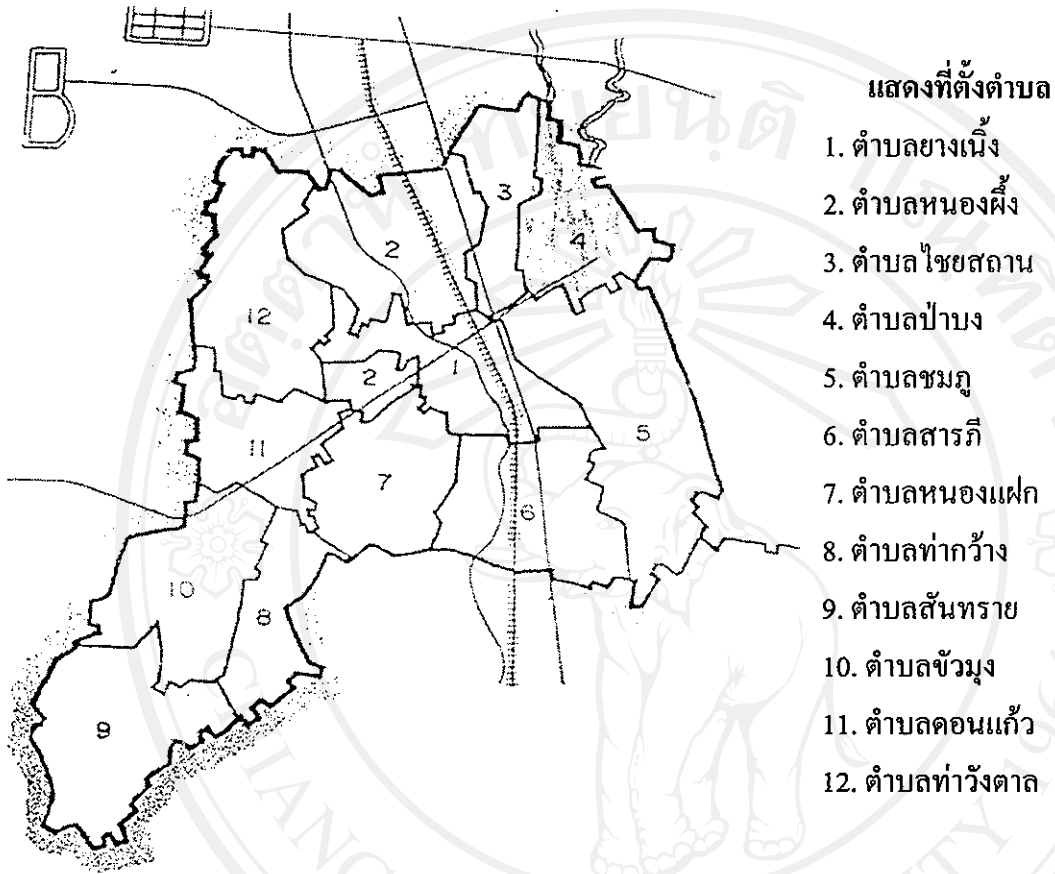
1.1.4 ประชากร

ประชากรในหมู่บ้านป่าบงหลวง มีจำนวน 147 ครอบครัว มีจำนวนประชากรทั้งหมด 530 คน โดยแบ่งเป็นประชากรชายจำนวน 268 คน และประชากรหญิงจำนวน 262 คน มีขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ย 3 คน ซึ่งแบ่งเป็นโครงสร้างของประชากรตามอายุได้ดังนี้

ประชากรที่มีสัดส่วนสูงที่สุด คือ ประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน ช่วงอายุ 20-44 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 57 ของจำนวนประชากรทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ประชากรที่มีอายุอยู่ในช่วง 60 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ส่วนประชากรที่มีสัดส่วนต่ำที่สุด คือ อยู่ในช่วงอายุ 50-60 ปีขึ้นไป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

สำหรับการศึกษาภายในหมู่บ้าน ประชากรภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลาย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 56 ของจำนวนประชากรทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับปริญญาตรี (องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบง, 2547)

แผนที่อำเภอสารภี

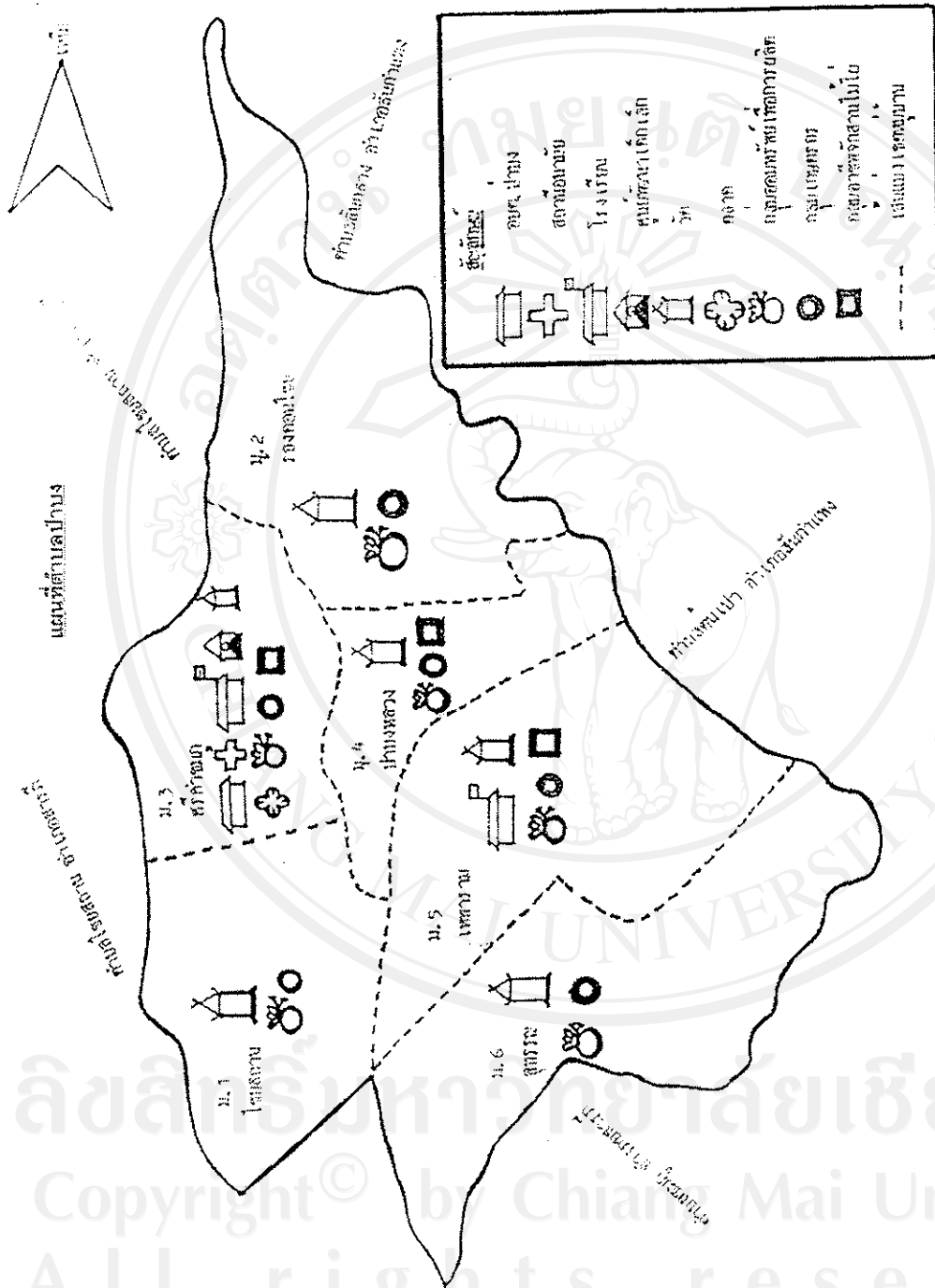
คำขวัญอำเภอสารภี

ต้นยางใหญ่	ลำไยหวาน
เมืองโบราณ	เวียงกุมกาม
พระนอนบวรงาม	เชิดชุนามสารภี

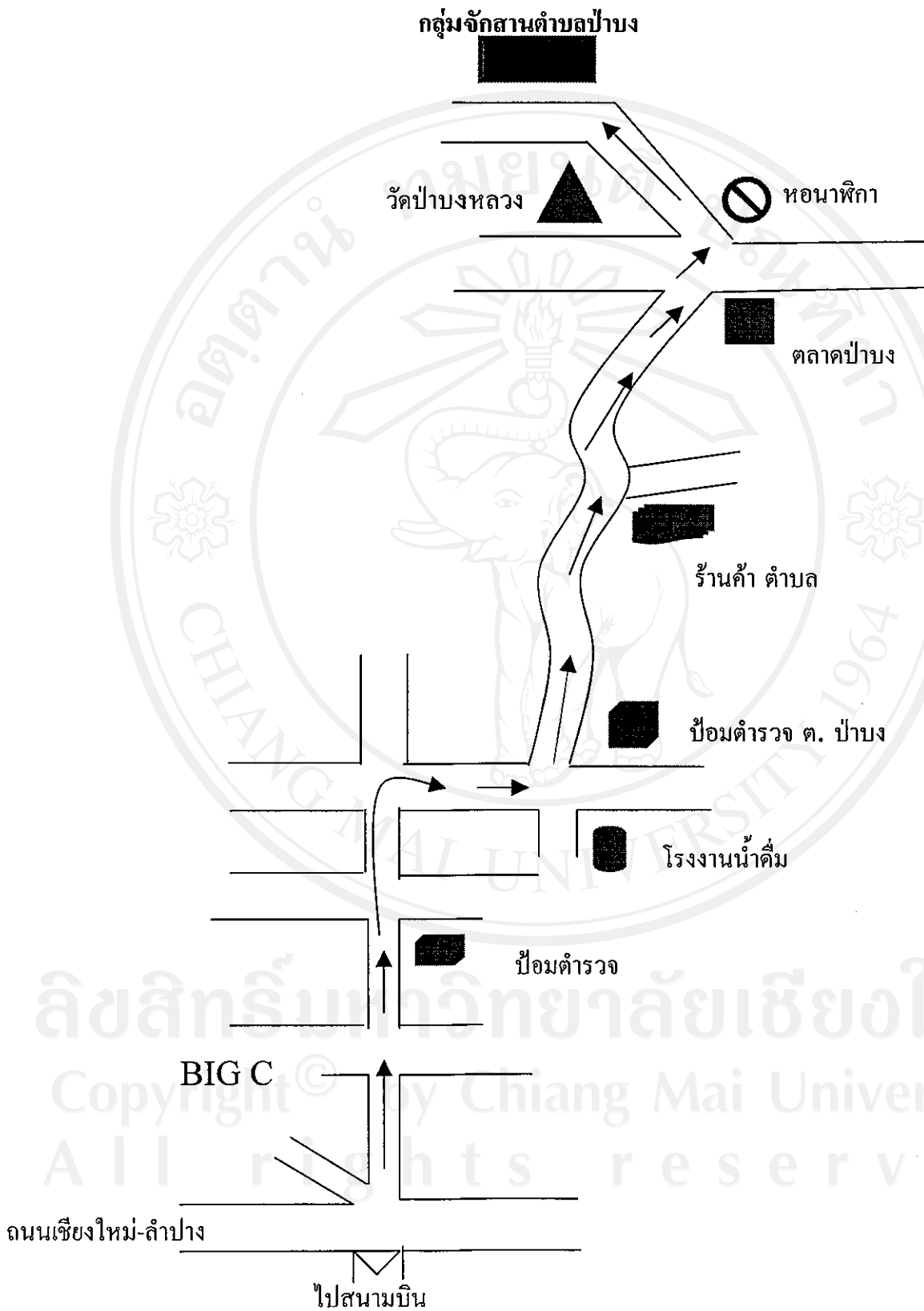
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

แผนภาพ 4 แผนที่ตำบลป่าบง

แผนภาพ 5 ที่ตั้งของกลุ่มจักสาน ตำบลป่าบง

1.2 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านป่าบงหลวง ซึ่งอยู่ในเขตตำบลป่าบง ในอดีตอุดมไปด้วยไม้ไผ่ ซึ่งภาษาพื้นเมืองทางภาคเหนือเรียกว่า “ไผ่บง” และด้วยสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านเป็นป่าไม้ไผ่ หรือป่าไผ่บง ชาวบ้านจึงขนานนามว่า “บ้านป่าบงหลวง” การที่มีป่าไผ่บงมาก ทำให้ชาวบ้านนำไผ่บงที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือน เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ และในปัจจุบันได้มีการคัดเลือกรูปแบบเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้มีการรวมกลุ่มในรูปแบบของกลุ่มจักสาน โดยแบ่งเป็นกลุ่มจักสานของหมู่บ้าน 1 กลุ่ม และกลุ่มจักสานของเอกชน 3 กลุ่ม

การรวมกลุ่มจักสานภายในหมู่บ้าน ได้ทำให้เกิดช่างฝีมือจักสานของหมู่บ้านทั้งที่เป็นบุคคลที่มีฝีมือภายในชุมชนและบุคคลที่เกิดจากการรวมกลุ่ม จำนวน 5 คน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของหมู่บ้านได้แก่

1. นายคำ	ดวงสิทธิ	ประสบการณ์	40-50	ปี
2. นางสงวน	แก้วเรือน	ประสบการณ์	18	ปี
3. นายอิน	ไชยวาปีง	ประสบการณ์	23	ปี
4. นายสม	จันทร์น้อย	ประสบการณ์	23	ปี
5. นายฉวัลย์	สมธรรม	ประสบการณ์	23	ปี

นอกจากนี้ยังมีบุคคลที่ชาวบ้านให้ความนับถือซึ่งได้สร้างประโยชน์ให้กับหมู่บ้านและชุมชนเป็นอย่างมาก คือพระครูอนุกฤษฎ์ เจ้าอาวาสวัดป่าบงหลวง นายมานิตย์ ศรีดี กำนันตำบลป่าบง และนายบุญส่ง ภายหลัง ผู้ใหญ่บ้านป่าบงหลวง และสถานที่ที่ชาวบ้านเคารพนับถือ และเป็นศูนย์กลางในการยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญของหมู่บ้าน คือ วัดป่าบงหลวง ซึ่งเป็นโบราณสถานที่มีอายุ 1,000 กว่าปี

การรวมกลุ่มภายในบ้านป่าบงหลวง เป็นการรวมกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและการรวมกลุ่มของสมาชิกภายในชุมชน ซึ่งกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีสมาชิกทั้งหมด 64 คน วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อสร้างรายได้และสร้างอาชีพเสริมให้กับแม่บ้านภายในชุมชน กลุ่มจักสาน มีสมาชิกทั้งหมด 44 คน วัตถุประสงค์เพื่อรวมกลุ่มกันจักสานและสร้างรายได้ให้กับสมาชิก และกลุ่มออมทรัพย์ มีสมาชิกทั้งหมด 107 คน วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อการระดมเงินทุนภายในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนของสมาชิกภายในชุมชน ส่วนการรวมกลุ่มภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มจักสานเพื่อการผลิตบ้านป่าบงหลวง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิกโดยการดำเนินงานด้านจักสาน และรักษาและพัฒนางานจักสานภายในท้องถิ่น

ชาวบ้านหมู่บ้านป่าบงหลวง ยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีตามแบบพุทธศาสนิกชนอย่างเคร่งครัด มีการร่วมทำกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ชาวบ้านยังให้ความสำคัญกับงานจักสาน ซึ่งถือเป็นงานหัตถกรรมที่มีมาแต่ดั้งเดิมของหมู่บ้าน และยังช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านป่าบงหลวงอีกทางหนึ่งด้วย

1.2.1 อาชีพและรายได้

การประกอบอาชีพของคนภายในหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนลำไยและทำนา เมื่อหลังฤดูกาลทำนา จักสานเป็นอาชีพเสริม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80 รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ (เช่น รับราชการ และค้าขาย เป็นต้น) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20 รายได้รวมคนในหมู่บ้านโดยเฉลี่ยเท่ากับ 36,000 -50,000/ครัวเรือน/ปี ซึ่งแยกเป็นรายได้จากภาคเกษตรประมาณ 15,000-20,000 บาท/คน/ปี และรายได้นอกภาคเกษตรประมาณ 30,000-50,000 บาท/คน/ปี สำหรับค่าจ้างรายวันของคนในหมู่บ้านแบ่งออกเป็นอัตราค่าจ้างที่แตกต่างกัน ได้แก่ ค่าจ้างงานฝีมือ/หัตถกรรม 100 บาท /คน/วัน ค่าจ้างรับจ้างทั่วไป 150 บาท/คน/วัน และค่าจ้างภาคการเกษตร 150 บาท/คน/วัน ซึ่งค่าจ้างของชายและหญิงภายในพื้นที่มีอัตราค่าจ้างเท่ากัน

1.2.2 สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก

- การคมนาคม เส้นทางคมนาคมเดินทางไปมาได้สะดวกภายในหมู่บ้านที่ใช้ติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ มี 2 เส้นทาง เป็นถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้านติดต่อกับบ้านป่าบงหลวง-บ้านร้องคอนไชย ตัดผ่านถนนสายเลี้ยวเมืองเชียงใหม่-สันกำแพง (ทางหลวง121)

- แหล่งน้ำใช้ภายในหมู่บ้าน แบ่งเป็นแหล่งน้ำใช้เพื่ออุปโภคบริโภคและเพื่อใช้ในการเกษตรซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ แหล่งน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค จะใช้น้ำจากประปาตำบล จำนวน 139 ครัวเรือน และอีก 69 ครัวเรือน จะใช้น้ำจากบ่อน้ำบาดาล ส่วนแหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตรจะใช้น้ำจากฝายแม่ควา ซึ่งภายในหมู่บ้านจะมีน้ำใช้ตลอดปี

- ไฟฟ้าชาวบ้านภายในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ครบทั้ง 208 ครัวเรือน

- โทรศัพท์ ชาวบ้านภายในหมู่บ้านมีใช้ประมาณ 2 ใน 3 ของครัวเรือนทั้งหมด คือ ประมาณ 138 ครัวเรือน และโทรศัพท์สาธารณะ 1 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณหน้าวัดป่าบงหลวง

- สถานพยาบาล เมื่อมีการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ชาวบ้านจะใช้บริการสถานีนามัยประจำตำบลป่าบง ซึ่งห่างจากตัวหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร แต่สถานพยาบาลที่ชาวบ้านนิยมไปใช้บริการกันมากคือ โรงพยาบาลอำเภอสารภี นอกจากนี้หมู่บ้านมีกองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง ชาวบ้านยังไม่นิยมไปใช้บริการ เนื่องจากยาที่ให้บริการค่อนข้างมีจำกัด

- โรงเรียน เด็กนักเรียนในระดับชั้นประถมของหมู่บ้านจะเรียนที่โรงเรียนชุมชนวัด ศรีคำชมพู หมู่ที่ 3 ส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมส่วนใหญ่จะเรียนที่โรงเรียนมัธยมในตัวอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

- สถาบันการเงิน ชาวบ้านภายในหมู่บ้านนิยมใช้บริการธนาคารออมสิน จำกัด สาขาสารภี และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาสารภี ส่วนแหล่งเงินกู้ที่สำคัญของชาวบ้านในหมู่บ้านนอกเหนือจากธนาคาร คือ สหกรณ์การเกษตรสาขาสารภี

- หน่วยราชการ ภายในเขตหมู่บ้านไม่มีหน่วยงานของราชการตั้งอยู่ภายในพื้นที่

- ร้านค้า ในหมู่บ้านมีร้านค้าทั้งหมด 9 ร้าน แบ่งเป็นร้านขายของชำจำนวน 2 ร้าน ร้านอาหาร 1 ร้าน ร้านขายน้ำ 2 ร้าน และร้านขายเครื่องจักสาน 4 ร้าน ได้แก่ ศูนย์จำหน่ายจักสานประจำตำบลป่าบง 1 ร้าน และร้านจักสานของเอกชน 3 ร้าน นอกจากนี้มีตลาดสด 1 แห่ง แต่แหล่งที่ชาวบ้านในหมู่บ้านนิยมไปจับจ่ายใช้สอยคือ ห้างสรรพสินค้า Big C

- สถานีบริการน้ำมัน ในหมู่บ้านมีสถานีบริการน้ำมัน 2 แห่ง ซึ่งมีขนาดเล็ก ชาวบ้านเรียกว่าปั้มหลอด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มจักสาน

บ้านป่าบงหลวงมีการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานด้วยไม้ไผ่มาเป็นเวลานาน สืบทอดกันมาหลายรุ่นตั้งแต่ปู่ย่า ตายาย จนถึงปัจจุบัน ในปี พ.ศ.2527 YMCA สันติธรรม ได้มาสนับสนุนให้ชาวบ้านในบ้านป่าบงหลวงตั้งกลุ่มจักสานขึ้น โดยรวบรวมชาวบ้านจำนวน 10 คน ได้รวมกลุ่มกันตั้งเป็นกลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านป่าบงขึ้น เพื่อช่วยกันผลิตและหาตลาด จำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยสมาชิกให้นายถวัลย์เป็นประธานกลุ่มฯ ในส่วนของการสนับสนุน YMCA สันติธรรม ได้นำสมาชิกทั้งหมดไปอบรมเทคนิคการสาน การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ และหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มฯ ต่อมากลุ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น จึงมีเพื่อนบ้านมาขอเข้าร่วมกลุ่มเพิ่มขึ้น เป็น 36 คน กลุ่มจึงได้ระดมทุนคนละ 30 บาท จำนวน 36 หุ้นตามจำนวนสมาชิก เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิกไปจำหน่าย โดยกำไรที่ได้จะเก็บไว้แล้วแบ่งกันตอนสิ้นปี พอดำเนินการไปได้ซักระยะหนึ่งปลายปี พ.ศ.2527 นายถวัลย์ได้ลาออกจากการเป็นประธานกลุ่มฯ และได้เริ่มมาทำกิจการส่วนตัว แต่ยังคงการเป็นสมาชิกกลุ่มฯ มีการพึ่งพาตลาดของกลุ่มฯ อยู่บางส่วน ในปี พ.ศ.2530 เริ่มเป็นที่รู้จักของลูกค้า และเริ่มมีตลาดของตนเอง ต่อมาการบริหารจัดการของกลุ่มฯ เริ่มมีปัญหาในเรื่องการกระจายอำนาจการตลาด และการเงินที่ไม่ลงตัวกลุ่มฯ

ในปี พ.ศ.2533 กลุ่มฯ จึงล้มไป ในปี พ.ศ.2535 มีการตั้งกลุ่มขึ้นอีกครั้ง แต่ปัญหาต่าง ๆ ยังคงแก้ไขไม่ได้ กลุ่มจึงล้มไปในปี พ.ศ.2540 สำนักงานเกษตรอำเภอสารภีได้เข้ามาส่งเสริมให้มีการตั้งกลุ่มจักสานบ้านป่าบงหลวงอีกครั้งในปี พ.ศ.2544 แต่คุณถวัลย์ไม่เข้าร่วมด้วยเนื่องจากการกิจการทำอยู่ก็ดำเนินไปได้ด้วยดี และไม่คิดว่ากลุ่มฯ จะรวมกันได้ เพราะเคยมีประสบการณ์กลุ่มจักสานล้มหลายครั้ง

ในช่วงที่ดำเนินธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตยังเป็นพวกกระบุง ตะกร้า กระจาดที่ใช้ในการทำ การเกษตร จำหน่ายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียง โดยจะมีพ่อค้าคนกลางมาซื้อที่บ้าน และ YMCA สันติธรรม เป็นลูกค้าประจำของกิจการตั้งแต่ยังมีสถานภาพเป็นกลุ่มจักสานอยู่ ในปี พ.ศ.2540 YMCA สันติธรรม ได้แนะนำนายถวัลย์ให้ติดต่อกับศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 เพื่อเป็นสมาชิก ฝากผลิตภัณฑ์วางจำหน่ายและออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ศูนย์ฯ จัดขึ้น ทำให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป ต่อมาในปี พ.ศ.2540 นายถวัลย์ได้คิดสูตรการทำสีผลิตภัณฑ์ให้มีความสวยงาม คงทน สีไม่เลอะเป็นที่พอใจของลูกค้า โดยเฉพาะผู้ส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น ทำให้มีคำสั่งซื้อเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ.2544 ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 ได้นำไปออกร้านในงานหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล และได้รับคัดเลือกให้ไปออกร้านที่เมืองทองธานี ซึ่งจัดโดยกรมประชาสัมพันธ์ทำให้ได้รับการคัดเลือกให้ไปจัดงานที่ประเทศญี่ปุ่นพร้อมคณะนายกรัชมุนตรี นายทักษิณ ชินวัตร

สมาชิกกลุ่มจักสานส่วนใหญ่เป็นคนในหมู่บ้านป่าบง ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเนื่องจากเป็นเครือญาติ สามารถปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ได้ มีการมารับงานไปทำที่บ้าน และมาร่วมกลุ่มกันทำงานที่บ้านหัวหน้ากลุ่มมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีการสอน แนะนำในรายที่ต้องการความรู้และต้องการสานลวดลายใหม่ ๆ

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สถานที่ผลิตตั้งอยู่ในบริเวณบ้านที่มีเนื้อที่ 200 ตารางวา โดยมีการแบ่งพื้นที่ในการใช้สอยดังนี้

ก. โรงเรือน (พื้นที่หมายเลข 1) ใช้ประโยชน์ดังนี้

- ใช้ในการเก็บรักษาวัตถุดิบ เครื่องมือ อุปกรณ์ และผลิตภัณฑ์ที่รอการตกแต่ง
- ใช้ในกระบวนการตกแต่ง และประกอบผลิตภัณฑ์
- ใช้เป็นส่วนแสดงสินค้า (วางบนชั้นวางผลิตภัณฑ์)

ข. โรงเรือนทำสี (พื้นที่หมายเลขที่ 2) ใช้ประโยชน์ดังนี้

- ใช้ในกระบวนการทำสี
- ใช้เก็บรักษาผลิตภัณฑ์ที่ทำสีเสร็จแล้วและเก็บรักษาที่รอการประกอบ

ค. โรงเก็บผลิตภัณฑ์ (พื้นที่หมายเลขที่ 3) ใช้ประโยชน์ดังนี้

- ใช้เก็บรักษาผลิตภัณฑ์ที่ทำเสร็จแล้ว รอการส่งมอบให้กับลูกค้า

ง. ลานตากผลิตภัณฑ์ (พื้นที่หมายเลขที่ 4) เป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างโรงเรือนทำสีและโรงเก็บผลิตภัณฑ์ เป็นลานคอนกรีต ใช้สำหรับตากผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการย้อมสีหรือทำสีมาแล้ว

จ. เตาอบ (พื้นที่หมายเลขที่ 5) เป็นโรงเรือนปิดสนิท ใช้ในการอบผลิตภัณฑ์

ฉ. บริเวณเตาต้มย้อมสี (พื้นที่หมายเลขที่ 6) ใช้ในการต้มย้อมสีผลิตภัณฑ์ มีเตาต้มย้อมใช้กระทะใบบัว และเตาต้มย้อมที่ใช้ถัง 200 ลิตร การสร้างเตายังไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน

ช. ที่เก็บพื้น (พื้นที่หมายเลขที่ 7) ใช้ในการเก็บรักษาพื้นสำหรับใช้ในการต้มย้อมผลิตภัณฑ์

แผนภาพ 6 ผังแสดงสถานที่ผลิตภัณฑ์จักสาน

ด้านสุขลักษณะในสถานที่ทำงาน พบว่ามีการวางสิ่งของไม่เป็นระเบียบ ไม่ปลอดภัย มีโอกาสเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ ห้องน้ำมีเพียงพอ ไม่สะอาดมีกลิ่นเหม็นไม่มีสบู่

ด้านภาวะสุขภาพ มีท่าทางในการทำงานในท่าก้มโค้ง นั่งในท่าเดียวเป็นเวลานาน ไม่มีที่พิงหลัง มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุได้ง่ายเนื่องจากขั้นตอนการผลิตมีการใช้ของมีคม เช่น เลื่อย สว่าน เครื่องตัดไม้ มีด เหล็กหมาด มีแสงสว่างไม่เพียงพอ มีการวางสิ่งของไม่เป็นระเบียบ ไม่ใช้อุปกรณ์ในการป้องกันตนเอง หรือใช้ไม่เหมาะสม มีการพ่นสีในบริเวณลานคอนกรีต มีกลิ่นเหม็น ฟุ้งกระจายทำให้เกิดอาการเวียนศีรษะ และปวดศีรษะ

ด้านค่าจ้าง ทางหัวหน้ากลุ่มจ่ายค่าจ้างเป็นราคาต่อชิ้นงาน ราคาขึ้นกับขนาด ความยากง่ายของผลิตภัณฑ์ ไม่มีการทำสัญญาจ้างในกลุ่มสมาชิก แต่มีการมอบงานให้ทำอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตสภาพของการทำงานพบว่ามีการกั้นสี และสารทำลายฟุ้งในโรงเรือน มีการวางสิ่งของไม่เป็นระเบียบ อากาศร้อน อบอ้าว สมาชิกแต่งกายตามอัธยาศัย สวมเสื้อแขนสั้น กางเกงขายาว นั่งทำงานเป็นกลุ่ม ๆ เวลาเริ่มทำงานไม่แน่นอนประมาณ 9.00-17.00น. สมาชิกบางคนมีผ้าปิดจมูกแต่ใช้คล่องคอไว้เฉยๆ ไม่มีการใส่ป้องกันตนเอง ไม่มีการใช้ถุงมือในการป้องกันตนเองขณะที่ทำสีผลิตภัณฑ์ บรรยากาศในการทำงานมีการพูดคุยในกลุ่ม มีการเปิดวิทยุ ฟังเพลง

เวลาหยุดพักไม่มีการกำหนดเวลา พักได้ตามอัธยาศัย บางคนไปรับประทานอาหารที่บ้าน บางคนซื้อรับประทานจากรถเร่ที่เข้ามาจำหน่าย

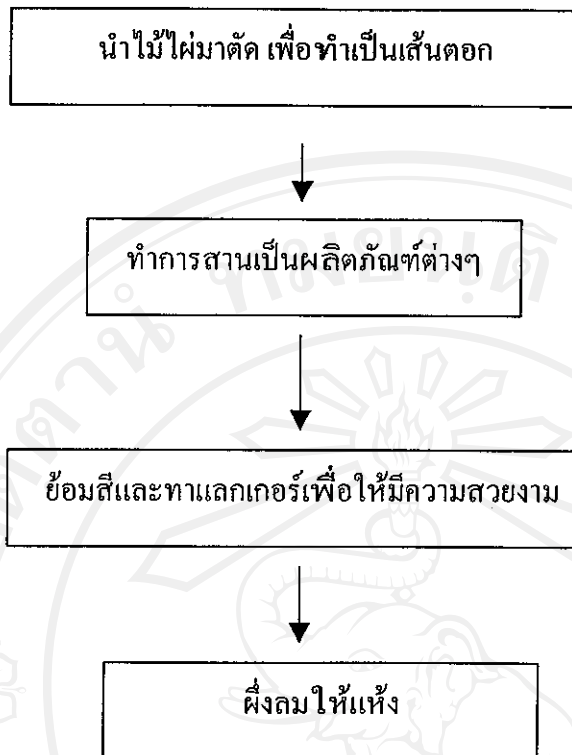
ขั้นตอนการผลิต

การผลิตเครื่องจักสานแต่ละชนิด ขั้นตอนการผลิตอาจแตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะการผลิตคล้ายคลึงกัน โดยสามารถแสดงเป็นภาพรวมได้อย่างคร่าว ๆ ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

แผนภาพ 7 ขั้นตอนการผลิตเครื่องจักสาน

เพื่อให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นจะยกตัวอย่างการผลิตตะกร้าอย่างละเอียด ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 นำไม้ไผ่มาตัดข้อไม้ออก ข้อต้นๆเนื้อแน่นมาก ช่วงนี้ไม่เหมาะที่จะทำเครื่องจักสาน เพราะเวลาจักตอกแล้วมันจะหัก โดยให้ตัดข้อไม้ไผ่ให้เหลือแต่ส่วนลำของไม้ไผ่

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อตัดข้อไม้ไผ่ออกแล้ว ให้ผ่าไม้ไผ่ออกเป็น 4 ส่วน

ขั้นตอนที่ 3 ผ่าไม้ให้เล็กที่สุด เพื่อจะได้ไม้นำมาจักสานที่ภาษาพื้นบ้านเรียกว่า “ตอก”

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อจักตอก ให้เล็กลงแล้ว ใช้มือฉีกตอกให้บางที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 นำตอกมาเหลากับคมโดยใช้มีด ตอกที่ได้จะมีเส้นใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับ

การเหลา

ขั้นตอนที่ 6 เหลาตอกเส้นเล็ก ๆ เพื่อใช้ตกแต่งลวดลายในการสาน

ขั้นตอนที่ 7 เมื่อได้ตอกตามที่ต้องการแล้ว ให้นำตอกไปตากแดดให้แห้งเพื่อไม่ให้ขยายตัว

การตากแดดจะตากประมาณ 1 วัน

ขั้นตอนที่ 8 นำตอกที่ตากเรียบร้อยแล้ว มาสานเป็นตะกร้า การสานจะสานลายแบบจัด

ธรรมดา ขนาดที่สานจะเป็นรูปสี่เหลี่ยมเท่ากับก้นขนาดตะกร้าจริง ซึ่งมีหลายขนาด

ขั้นตอนที่ 9 นำก้นตะกร้าที่ได้มาวางทับที่ตะกร้าจริง แล้วใช้ไม้ไผ่สาน 2 อัน เป็นรูป X เพื่อยึดไม้ไผ่ให้ติดกับตะกร้าจริงเวลาสานขึ้นต้น ไม้ไผ่จะไม่เคลื่อนและไม่หลุดได้ง่ายขึ้น แล้วเริ่มสานขึ้นโครงให้เหมือนกับตะกร้าจริง ๆ

ขั้นตอนที่ 10 ทำการสานขึ้นรูปไปเรื่อย ๆ ตามโครงสร้าง ๆ ของตะกร้าจริง ๆ

ขั้นตอนที่ 11 เมื่อสานตะกร้าได้ประมาณครึ่งส่วน ให้นำตะกร้าจริง ๆ ที่เป็นแบบออก เพราะขึ้นโครงตะกร้าได้แข็งแรงแล้ว

ขั้นตอนที่ 12 สานลายให้ห่างประมาณ 2 แถว เพื่อใช้ทำลวดลายของตะกร้า

ขั้นตอนที่ 13 เก็บบริเวณปากตะกร้าด้วย ไม้ไผ่ที่แข็งแรงพอสมควร

ขั้นตอนที่ 14 นำตะกร้าที่เก็บริมแล้วมาสานเก็บลวดลายอีกครั้ง โดยใช้แถววัลย์เส้นเล็ก ๆ สานเป็นลายต่าง ๆ

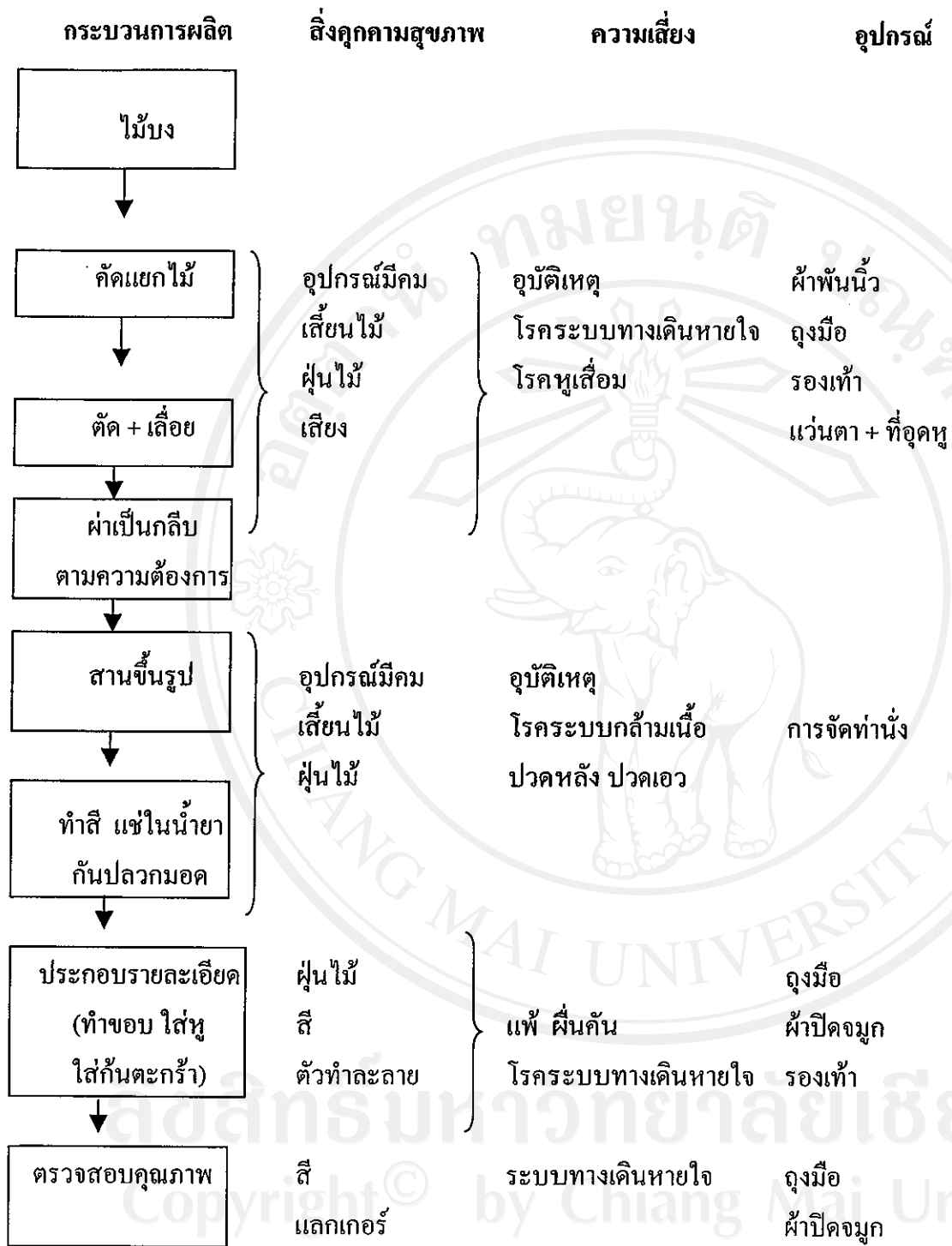
ขั้นตอนที่ 15 ได้ตะกร้าที่มีขนาดเท่าของจริง 1 ตะกร้า โดยใช้เวลาในการผลิตประมาณ 30 นาที และใช้เวลาการตากดอกประมาณ 1 วัน

ในการทำขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ สมาชิกกลุ่มจักสานมีโอกาสเสี่ยงต่อการได้รับอุบัติเหตุจากการใช้อุปกรณ์ของมีคมต่าง ๆ เช่น มีด เลื่อย และมีโอกาสเกิดความเสี่ยงจากการทำงานทำให้เกิดโรคในระบบทางเดินหายใจ โรคระบบกล้ามเนื้อและโครงร่าง และระบบผิวหนังได้ ซึ่งสามารถแสดงแผนภาพดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

แผนภาพ 8 กระบวนการผลิตเครื่องจักสาน

ส่วนที่ 3 กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน

การดำเนินงานของกลุ่มจักสานไม่มีการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งด้านสุขภาพ จึงก่อเกิดกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสานขึ้น เพื่อเป็นการศึกษากระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่ม โดยการรวบรวมสมาชิกกลุ่มจักสานเข้าร่วมโครงการ หัวหน้ากลุ่มจักสาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการพัฒนากระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม โดยใช้หลักอริยสัจสี่ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการปรับกระบวนการทัศน การรับรู้ปัญหา การวางแผน และการกำหนดกิจกรรมในการดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสานดังนี้

1. การปรับกระบวนการทัศนในการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน
2. การวิเคราะห์ปัญหาทางด้านการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน
3. การสร้างความฝันและความต้องการทางด้านการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน
4. การวางแผนและการกำหนดแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน

ขั้นที่ 1 การปรับกระบวนการทัศนในการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านการสร้างสุขภาพ
2. ทราบแนวคิดในการสร้างสุขภาพของสมาชิกกลุ่มจักสาน
3. การให้เกิดพลัง เกิดกระแสด้านการสร้างสุขภาพแทนการซ่อมสุขภาพ
4. การคล้อยตามและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางด้านการสร้างสุขภาพของกลุ่ม

จักสาน

ขั้นตอนการปรับกระบวนการทัศน

จากการที่กลุ่มจักสานขาดกิจกรรมดำเนินงานทำให้วิถีชีวิตต่างคนต่างอยู่ มีการพบปะพูดคุยกันบ้างตามงานต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น งานศพ งานบุญต่าง ๆ แต่ยังขาดการรวมกลุ่มการดำเนินงาน ทางผู้วิจัยได้ไปทำการศึกษาเบื้องต้นของกลุ่ม พบว่า การรวมกลุ่มกันออกกำลังกายหรือร่วมทำกิจกรรมอื่น ๆ ยังไม่มี จึงเริ่มพูดคุยกับผู้นำกลุ่มจักสาน สมาชิกกลุ่มจักสาน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนให้มีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานทางด้านการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน โดยขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจกับกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสียเป็นการกระตุ้นให้เกิดการปรับมุมมอง โดยมีขั้นตอนการทำกิจกรรมดังนี้

1. จัดเวทีสนทนาแบบโต๊ะกลม โดยให้ผู้เข้าร่วมสนทนาซึ่งประกอบด้วย ผู้นำกลุ่ม จักสาน ตัวแทนสมาชิกกลุ่มจักสาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง และผู้วิจัย นั่งล้อมวงเป็นวงกลม แล้วร่วมกันวิเคราะห์ชุมชน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น บรรยายภาพ ในตอนแรกจะไม่ค่อยมีคนกล้าที่จะพูด ต้องพยายามกระตุ้น โดยให้เริ่มพูดถึงปัญหาของสุขภาพ ในกลุ่มจักสาน โดยหัวหน้ากลุ่มจักสานได้พูดถึงการเจ็บป่วยของสมาชิกในกลุ่ม เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้พูดถึงแนวคิดและนโยบายของการให้บริการ หลังจากที่ได้ทราบถึงปัญหาและการให้บริการ แล้ว ทุกคนต่างเห็นพ้องต้องกันและเกิดความต้องการที่จะดำเนินงาน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พร้อมสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงาน ผู้นำกลุ่มจักสานเห็นความสำคัญและพร้อมจะร่วมดำเนินงาน อย่างเป็นรูปธรรม และสมาชิกกลุ่มจักสานที่พูดคุยในเบื้องต้นพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินงาน

2. ทางผู้นำกลุ่มจักสาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมประชุมกัน อีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจและชี้แจงวัตถุประสงค์เบื้องต้นของกิจกรรม โดยได้ชี้แจงในรายละเอียด ดังนี้

ความเป็นมาของกิจกรรมก็คือ ต้องการส่งเสริมและกระตุ้นการสร้างสุขภาพแก่กลุ่ม จักสาน ให้กลุ่มจักสานมีสุขภาพดี โดยการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการให้เกิด การพัฒนาทางด้านสุขภาพที่ยั่งยืนแก่กลุ่มจักสานและทำความเข้าใจการสร้างสุขภาพแทนการซ่อม สุขภาพ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมก็คือ ต้องการให้เกิดการสร้างเสริมสุขภาพในกลุ่มจักสาน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยตำบลป่าบาง ผู้นำกลุ่ม จักสาน สมาชิกกลุ่มจักสาน

การดำเนินการโดยการนำเอาสมาชิกกลุ่มจักสาน ผู้นำกลุ่มจักสาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มจักสาน การกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานด้านการสร้างเสริม สุขภาพของกลุ่มจักสานตามกิจกรรมการวางแผนการดำเนินงานในกลุ่มโดยการนัดประชุมกลุ่ม มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดจำนวน 30 คนเข้ามาร่วมกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ

3. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลป่าบาง เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง

ผลการดำเนินงานในขั้นที่ 1 การปรับกระบวนการทัศนในการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่ม จักสาน

หลังการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงได้เข้าไปชี้แจงวัตถุประสงค์และการชักชวนเข้าร่วมกิจกรรม โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ทั้งหมด และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม จากการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลและสรุปผลในขั้นตอนการปรับกระบวนการทัศนพบว่า

1. ทางด้านสมาชิกกลุ่มจักสานมีความกระตือรือร้นที่จะทำการแก้ปัญหาและมีความตื่นตัวในการที่จะรับรู้ปัญหา สมาชิกบางท่านได้เสนอปัญหาข้อเรียกร้องและความต้องการที่จะทำการพัฒนาต่อไป โดยรวมแล้วสมาชิกกลุ่มจักสานมีความตื่นตัวในการที่จะดำเนินงานและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ในขั้นตอนนี้ทางผู้ดำเนินการวิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ที่จะเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม โดยให้สมาชิกกลุ่มจักสานลงชื่อเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ พบว่ามีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน

2. ทางด้านหน่วยงานภาครัฐได้รับรู้ปัญหาและพร้อมให้ความร่วมมือดังนี้ ด้านเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบได้ให้ความร่วมมือตระหนักถึงปัญหาและพร้อมที่จะร่วมดำเนินงาน มีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินงานและทราบถึงปัญหาการดำเนินงานจากกลุ่มจักสาน ทางด้านหัวหน้ากลุ่มจักสาน สมาชิกกลุ่มจักสานมีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินกิจกรรม

3. ทางด้านการดำเนินกิจกรรม สมาชิกกลุ่มจักสานมีการพูดคุยถึงโครงการ มีการซักถาม มีการพูดคุย สมาชิกบางคนกล่าวว่า “อยากจะหื้อมีกานเยี้ยะจะอี่มาเมินแล้วแต่กลัวว่าจะบะแ้วบะมีใฝ่ฮ่วมดวย” “อยากจะให้มิจิจกรรมอย่างนี้มานานแล้ว แต่กลัวจะไม่สำเร็จและไม่มีคนร่วมกิจกรรม” นายแก้ว พุทธวงศ์ หนึ่งในแกนนำตามธรรมชาติในหมู่บ้านได้พูดคุยและให้เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ มีสมาชิกกลุ่มบางคนมาพูดคุยและพร้อมให้น้องสาวและน้ำสาวเข้ามาร่วมทำกิจกรรมและพร้อมให้ความร่วมมือเต็มที่

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาทางการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน วัตถุประสงค์

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้สมาชิกกลุ่มจักสานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา วิเคราะห์ปัญหาทางด้านสุขภาพ และการสร้างสุขภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

ในการดำเนินงานขั้นตอนนี้ ทางผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มที่จะเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนงานโดยทำการแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มจักสาน กลุ่มละ 10 คน โดยมีการดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้ คือการให้สมาชิกทุกคนเล่นเกมสสองคน ยลตามช่อง เพื่อเตรียมความพร้อม หลังจากนั้นให้สมาชิกกลุ่มจักสานเขียนหรือบอกสาเหตุที่ทำให้ตนเองเจ็บป่วย ปัญหา และวิธีการดูแลรักษา กำหนดให้แต่ละคนเขียนปัญหามาอย่างน้อยคนละสองปัญหาในกระดาษเปล่า แล้วนำมารวบรวมคัดเลือกปัญหาที่เหมือนกันไว้ด้วยกันและที่แตกต่างกันแยกไว้ต่างหาก ในขั้นตอนนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางท่านได้เสนอปัญหามากกว่าสองปัญหา จากนั้นได้นำเอาปัญหาไปเขียนบนกระดาน โดยเอาปัญหาที่เหมือนกันเขียนไว้ด้วยกันและที่ต่างกันเอาแยกออกมา พร้อมกันนี้ได้ให้ผู้เข้าร่วมดำเนินการวิจัยได้ให้เหตุผลของปัญหาที่ตนเองนำเสนอด้วย

ทีมผู้วิจัยได้ทำการคัดและค้นหาปัญหาทางด้านการส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน โดยได้ทำการเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น มีการระดมความคิดและเสนอปัญหามีข้อสรุปดังนี้

1. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิก
2. ปัญหาการขาดสถานที่ในการออกกำลังกาย
3. สมาชิกขาดการรวมกลุ่ม
4. ขาดผู้นำที่จะให้คำแนะนำการออกกำลังกายที่ถูกต้องเหมาะสม
5. สมาชิกกลุ่มจักสานไม่ใส่ใจทางด้านสุขภาพ ขาดความสนใจทางด้านสุขภาพ
6. ปัญหาการใช้สารเคมีในการเคลือบผลิตภัณฑ์
7. ปัญหาสุขวิทยาส่วนบุคคลของสมาชิก เช่นการป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุจากการ

ทำงาน

8. ขาดการกระตุ้นการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ

เมื่อมีการเสนอปัญหาทางด้านต่าง ๆ ของกลุ่มแล้ว ได้มีการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน และให้เหตุผลต่าง ๆ ดังนี้

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิก เสนอโดย นางนวลศรี วงศ์สุวรรณ จากที่สมาชิกกลุ่มในหมู่บ้านดำเนินกิจกรรมจักสาน หาเช้ากินค่ำทำให้ไม่มีเวลาดูแลเรื่อง สุขภาพ ต้องหาเลี้ยงครอบครัว ถ้าหากว่าเศรษฐกิจดีสุขภาพของสมาชิกก็จะดีขึ้นตามลำดับ

ปัญหาการขาดสถานที่ในการออกกำลังกาย เสนอโดย นางขันแก้ว อุ่นแก้ว เสนอว่า ในหมู่บ้านอื่นมีสถานที่ในการออกกำลังกาย การรำไม้พลอง แต่สมาชิกกลุ่มจักสานไม่มีสถานที่ในการออกกำลังกาย

ปัญหาสมาชิกขาดการรวมกลุ่ม ผู้เสนอปัญหาคือ นาย สม คำคำ สมาชิกกลุ่มจักสาน ได้ให้เหตุผลว่าสมาชิกกลุ่มจักสานไม่มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เนื่องจากที่ผ่านมาต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการพูดคุย ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นได้ยาก

ปัญหาขาดผู้ที่จะให้คำแนะนำการออกกำลังกายที่ถูกต้องเหมาะสม ผู้เสนอปัญหาคือ นางแสงลัดดา คำวงศ์ษา มีการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การรำไม้พลอง แต่ทางกลุ่มจักสานต้องการการออกกำลังกายเพื่อคลายกล้ามเนื้อเฉพาะส่วน

ปัญหาสมาชิกกลุ่มจักสานไม่ใส่ใจทางด้านสุขภาพ ขาดความสนใจทางด้านสุขภาพ เสนอปัญหาโดย นางบัวเขียว เทียนฮ้าย กล่าวว่า สมาชิกกลุ่มจักสานต้องให้ความสนใจทางด้านสุขภาพมากขึ้น กระตุ้นชักชวนกันทำกิจกรรมต่าง ๆ บ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ปัญหาการใช้สารเคมีในการเคลือบผลิตภัณฑ์ ผู้เสนอปัญหาคือ นายถวัลย์ สมธรรม ในปัจจุบันมีการใช้สารเคมีกันมาก กระทบต่อสุขภาพของสมาชิกกลุ่มจักสานและคนในชุมชน ควรมีการใช้เครื่องป้องกันตนเองในการทำงาน และการให้ความรู้

ปัญหาสุขวิทยาส่วนบุคคลของสมาชิก เช่น การป้องกันตนเองจากการทำงาน ปัญหาเสี่ยงทางด้านสุขภาพ ผู้เสนอคือ นางจันทร์ดี แก้วสมุทร เนื่องจากขาดความรู้เรื่องสุขภาพ สมาชิกบางคนได้รับอุบัติเหตุบ่อยจากการโดนของมีคมบาด

ปัญหาขาดการกระตุ้นการดำเนินงานต่าง ๆ เสนอโดย นายคำ ใจยา เสนอว่า การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มไม่มี จะต้องมีการรวมตัวกันและร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ บ้าง จะทำให้เกิดความคุ้นเคย และร่วมมือกันทำงาน

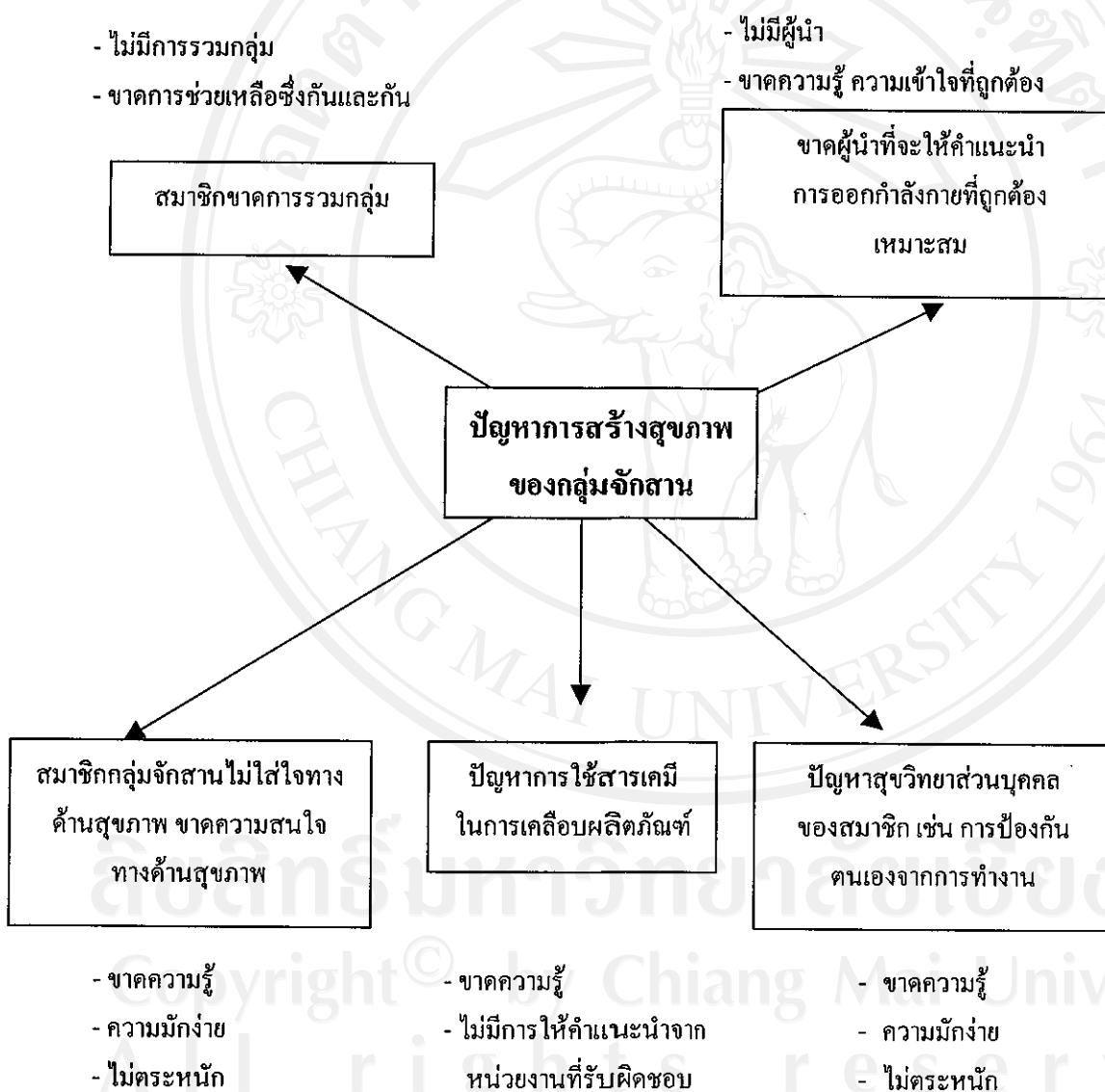
เมื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ แล้ว ได้มีการนำเสนอปัญหาเพื่อพิจารณาหาข้อสรุป และความเห็นที่ตรงกันต่อสภาพปัญหาของกลุ่มโดยให้ตัวแทนนำเสนอและสรุปเป็นปัญหาของกลุ่มจักสานเพื่อที่จะนำไปสู่การสร้างสุขภาพต่อไป หลังจากได้นำเสนอปัญหาและปัญหาโดยภาพรวม ได้ปัญหาดังนี้

1. สมาชิกขาดการรวมกลุ่ม
2. ขาดผู้นำที่จะให้คำแนะนำการออกกำลังกายที่ถูกต้องเหมาะสม
3. สมาชิกกลุ่มจักสานไม่ใส่ใจทางด้านสุขภาพ ขาดความสนใจทางด้านสุขภาพ

4. ปัญหาการใช้สารเคมีในการเคลือบผลิตภัณฑ์

5. ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลของสมาชิก เช่นการป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุจากการทำงาน

เมื่อได้ปัญหาหลัก ๆ พร้อมกับเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาแล้ว ทางกลุ่มได้มีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาในรูปแบบผังความสัมพันธ์ของปัญหา โดยทำการวิเคราะห์ดังนี้

แผนภาพ 9 การวิเคราะห์ปัญหาในรูปแบบของผังความสัมพันธ์ของปัญหา

ผลการดำเนินงานขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาทางด้านการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่ม จักสาน

จากการที่สมาชิกกลุ่มจักสานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในขั้นตอนนี้สมาชิกกลุ่มจักสานได้ให้ข้อเสนอ การวิเคราะห์ การหาเหตุและผลเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนปัญหา ทุกคนต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และในขั้นตอนนี้สมาชิกกลุ่มมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และจะคอยแย้งเมื่อมีข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง การสรุปปัญหาและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ปัญหาสุขวิทยาส่วนบุคคลของสมาชิก เช่นการป้องกันตนเองจากการทำงาน
2. สมาชิกกลุ่มจักสานไม่ใส่ใจทางด้านสุขภาพ ขาดความสนใจทางด้านสุขภาพ
3. ปัญหาการใช้สารเคมีในการเคลือบผลิตภัณฑ์
4. ขาดผู้นำที่จะให้คำแนะนำการออกกำลังกายที่ถูกต้องเหมาะสม
5. สมาชิกขาดการรวมกลุ่ม

ผลจากกิจกรรม

จากการทำกิจกรรมสร้างความเข้าใจสถานการณ์และสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา ทำให้สมาชิกเข้าใจว่าการที่ไม่มีการดูแลตนเองในการทำงาน ไม่เอาใจใส่ในเรื่องสุขภาพ จะมีวิถีชีวิตที่เสี่ยง

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความฝันและความต้องการทางด้านการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่ม จักสาน

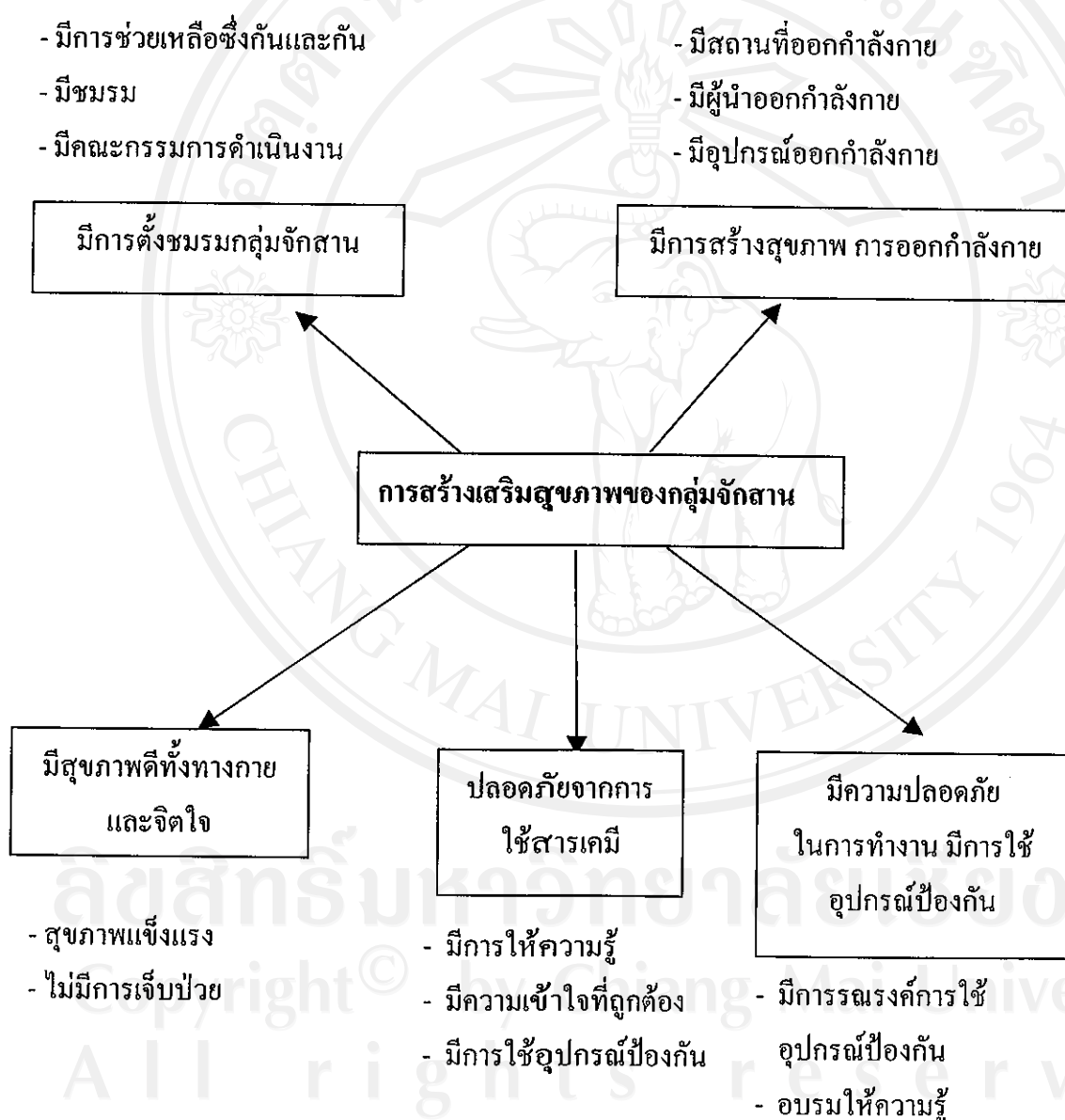
วัตถุประสงค์

ในการดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้เกิดภาพฝันและความต้องการที่จะพัฒนาทางด้านการสร้างสุขภาพของกลุ่มจักสาน

การดำเนินกิจกรรม

ในขั้นตอนนี้มีการดำเนินกิจกรรมดังนี้คือ เริ่มจากที่ทีมผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มเขียนกิจกรรมทางด้านการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสานที่ต้องการให้มี โดยกำหนดให้กิจกรรมนั้นต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดเอาปัญหาที่ได้จากขั้นตอนที่สองขึ้น การวิเคราะห์ปัญหา โดยกำหนดประเด็นว่า ถ้าต้องการให้ปัญหาหมดไปภาพที่เกิดขึ้นจะมีอะไรบ้าง แล้วให้ทุกคนเขียนในกระดาษ ทำการวิจัยรวบรวมและนำไปแยกหมวดหมู่ แล้วนำไปติดที่กระดานหลังจากนั้นให้ทุกคนร่วมโหวตและคัดเลือกประเด็นภาพฝันที่ต้องการ โดยการโหวตเรียงจากมากไปหาน้อย

การดำเนินกิจกรรมในขั้นนี้เป็นไปด้วยความราบรื่น เมื่อทุกคนเห็นปัญหาของกลุ่ม จักสาน จึงอยากให้มีการสร้างภาพการสร้างเสริมสุขภาพที่ทุกคนต้องการให้เกิดในกลุ่มจักสาน โดยมีข้อสรุปว่าอยากเห็นภาพปัญหาของกลุ่มจักสานหมดไป และเกิดการพัฒนาทั้งทางกายและทางจิต โดยการสร้างภาพการพัฒนาในรูปแบบของการวิเคราะห์ผังแสดงความสำคัญของปัญหา ดังนี้

แผนภาพ 10 ภาพฝันความต้องการทางด้านการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน

ในขั้นตอนนี้สมาชิกกลุ่มจักสานที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความกระตือรือร้นในการที่จะร่วมกันแสดงความคิดเห็นและอยากจะร่วมกิจกรรม มีการซักถามและอยากทราบถึงความเป็นไปได้ของการร่วมพัฒนาจึงทำให้บรรยากาศของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการ ได้อย่างเต็มที่

หลังจากกลุ่มได้สร้างภาพฝันแล้วสมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันหาแนวทางเพื่อไปสู่ภาพหรือความฝันเหล่านั้น โดยการระดมความคิดซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดวิธีและกิจกรรมที่ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพ ทางผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เขียนกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดเพื่อแก้ปัญหาที่พบในกระดาน หลังจากนั้นได้ทำการรวบรวมกิจกรรมและนำเอากิจกรรมที่ทางกลุ่มนำเสนอไปติดไว้บนกระดาน จากนั้นได้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเสนอข้อคิดเห็นว่าจะทำไมจึงเสนอกิจกรรมนั้น ๆ โดยมีตกลงในเบื้องต้นว่ากิจกรรมนั้นต้องเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้จริงและสามารถปฏิบัติได้จริง จากนั้นได้มีการนำเอากิจกรรมมาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อหาข้อสรุป ข้อตกลงร่วมกันได้กำหนดกิจกรรมที่เป็นรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย มีการพูดคุยและการกำหนดกิจกรรมเพื่อให้เกิดแนวทางดังนี้

1. การป้องกันตนเอง และความปลอดภัยในการทำงาน

1.1 มีการใช้อุปกรณ์ในการป้องกันตนเอง

- มีการรณรงค์การใช้อุปกรณ์ในการป้องกันตนเองจากการทำงานโดยการได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ในการรณรงค์การใช้เครื่องป้องกันตนเอง

- อบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มจักสานเพื่อได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องในการใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเอง โดยเจ้าหน้าที่อาชีวอนามัย และจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย

1.2 ความปลอดภัยจากการใช้สารเคมี

- การออกไปให้คำแนะนำการเลือกใช้สารเคมีแก่กลุ่มจักสานในกลุ่มหมู่บ้านอื่น ๆ โดยผู้ที่ให้ความรู้คือหัวหน้ากลุ่มจักสาน

- การเข้ารับการอบรมการใช้สารเคมีที่ถูกวิธีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการเข้าร่วมการอบรมที่ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

2. การสร้างสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ

2.1 การมีสุขภาพดีจากการทำงาน

- การให้สุศึกษาแก่สมาชิกกลุ่มจักสานด้านการใช้เครื่องป้องกันตนเองจากการทำงาน โดยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลป่าบง ในการจัดอบรมให้ความรู้ในการใช้เครื่องป้องกันตนเองในการทำงานปีละ 1 ครั้ง และมีการส่งต่อถ้าพบว่าสมาชิกกลุ่มจักสานมีอาการผิดปกติ

- การตรวจเช็คความดันโลหิต และตรวจเช็คร่างกายแก่กลุ่มเสี่ยงทุก 3 เดือน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขสุขภาพในหมู่บ้าน ถ้ามีอาการผิดปกติจะต้องรายงานผลแก่สถานีอนามัยเพื่อให้เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยทำการตรวจเช็คอีกครั้งหนึ่ง

2.2 การสร้างสุขภาพโดยการออกกำลังกายของกลุ่มจักสาน

- มีการจัดหาสถานที่ออกกำลังกายที่เหมาะสม สถานที่ คือ ลานบ้านหัวหน้ากลุ่ม มีการนัดออกกำลังกายอาทิตย์ละ 2 วัน เวลา 17.00-18.00 น.

- จัดหาผู้ที่มีความรู้มาแนะนำการออกกำลังกายที่ถูกต้องโดยมีการออกกำลังกายที่เน้นเฉพาะส่วน โดยผู้ที่รับผิดชอบ คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล

3. การจัดตั้งชมรมกลุ่มจักสานมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

- การจัดประชุมสมาชิกกลุ่มจักสาน จำนวน 30 คนที่สมัครใจในการเข้าร่วมโครงการ
- ทำการคัดเลือกประธานกลุ่มจักสานโดยการลงคะแนน
- ทำการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านติดต่อประสานงาน
- จัดทำข้อบังคับของชมรมที่ชัดเจนและสมาชิกถือปฏิบัติ

จากการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพทั้ง 3 แนวทางแล้วนั้น สมาชิกกลุ่มได้นำแนวทางทั้งหมดไปพิจารณาเพื่อจัดทำแผนและโครงการต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนและการกำหนดโครงการการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มจักสาน

วัตถุประสงค์

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวางแผนการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งการกำหนดรายละเอียดโครงการที่จะดำเนินงานในอนาคต โดยการนำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นที่ได้ขั้นตอนที่สองมาเป็นตัวกำหนดเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาให้หมดไป

การดำเนินกิจกรรม

โดยขั้นตอนนี้มีรูปแบบในการดำเนินกิจกรรม โดยการวางแผนโครงการในส่วนที่อยากให้เกิด พิจารณาวางแผนการจัดทำโครงการ เสนอภาพที่ต้องการให้เกิดในกลุ่มจักสานภายใต้กรอบปัญหาในขั้นตอนที่สอง เมื่อทำการสร้างภาพที่ต้องการให้เกิดในกลุ่ม ในกิจกรรมนี้ดำเนินการโดยการให้สมาชิกในกลุ่มเขียนแผนหรือกิจกรรมที่อยากให้เกิดจากความเข้าใจที่ตรงกัน และให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมให้แต่ละกลุ่ม ได้เขียนรายละเอียดของการวางแผนโดยมีการกำหนดรายละเอียดดังนี้

- ชื่อโครงการ (ใช้ชื่อโครงการว่าอะไร)
- วัตถุประสงค์ของโครงการ (ทำเพื่อให้ได้ผลอะไร)
- รายละเอียดกิจกรรม (ทำอะไรบ้าง)
- สถานที่ดำเนินงาน (ทำที่ไหน)
- อุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม (ใช้อะไรในการดำเนินงาน)
- ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ (เริ่มต้นเมื่อใด/เสร็จเมื่อใด)
- งบประมาณในการดำเนินงาน (ใช้จ่ายอะไรบ้าง/หน่วยงานใดที่สนับสนุน)
- วิธีการประเมินผล (อะไรที่บอกว่าโครงการนี้สำเร็จ)
- ผู้รับผิดชอบโครงการ (ใครเป็นผู้ที่รับผิดชอบโครงการ)

ผลการดำเนินการกิจกรรม

สมาชิกกลุ่มจักสานได้มีการจัดแบ่งกลุ่มสร้างแผนการดำเนินงานโดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม เพื่อวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นรูปธรรมขึ้น โดยได้กำหนดรายละเอียดแบบแผน โดยสรุปแผนการดำเนินงานดังต่อไปนี้ (ดูตาราง 1)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตาราง 1 แผนการดำเนินงานการสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มจักสาน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

แผนงาน/ โครงการ	วัตถุประสงค์	รายละเอียด กิจกรรม	สถานที่ ดำเนินการ	อุปกรณ์ ดำเนินงาน	ระยะเวลา ดำเนินงาน	งบ ประมาณ	แหล่ง งบประมาณ	วิธีการประเมิน ผล	ผู้รับผิดชอบ
โครงการที่ 1 มีความ ปลอดภัย ในการทำงาน มีการใช้ อุปกรณ์ ป้องกันตนเอง	- สมาชิกกลุ่ม จักสาน มีความรู้ ความเข้าใจ - มีการใช้ อุปกรณ์ ในการ ป้องกัน ตนเอง	- อบรมให้ ความรู้ อันตราย จากการ ทำงาน การป้องกัน - จัดรณรงค์ การใช้ อุปกรณ์	ห้องประชุม ประจำ หมู่บ้าน	- กระดาษ - สีเมจิก - ปากกา - กระดาน	30 มี.ค.47	-	-	- การมี ส่วนร่วมของ สมาชิก - การมี ส่วนร่วมของ เจ้าหน้าที่	สถานีอนามัย ตำบลป่าบง

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนงาน/ โครงการ	วัตถุประสงค์	รายละเอียด กิจกรรม	สถานที่ ดำเนินการ	อุปกรณ์ ดำเนินงาน	ระยะเวลา ดำเนินงาน	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	วิธีการ ประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
โครงการที่ 2 โครงการ สุขภาพดี ทั้งทางกาย และจิตใจ	เพื่อให้สมาชิก กลุ่มจักสาน มีสุขภาพดี ทั้งทางกาย และจิตใจ	- การตรวจ สุขภาพเพื่อ คัดกรองโรค ไม่ติดต่อ - การวัด ความดัน โลหิต - การดำเนิน งานดูแลสุขภาพ	สถานีอนามัย ตำบลป่าบง	- -	ตั้งแต่ 1 เม.ย 47 เป็นต้นไป	-	-	- การมี ส่วนร่วม ของสมาชิก - การมี ส่วนร่วมของ เจ้าหน้าที่	สถานีอนามัย ตำบลป่าบง

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนงาน/ โครงการ	วัตถุประสงค์	รายละเอียด กิจกรรม	สถานที่ ดำเนินการ	อุปกรณ์ ดำเนินงาน	ระยะเวลา ดำเนินงาน	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	วิธีการ ประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
โครงการที่ 3 ปอดภัย จากการใช้ สารเคมี	- เพื่อให้ ความรู้และ แนะนำ การใช้ สารเคมี ที่ถูกต้อง - มีการใช้ อุปกรณ์ ป้องกัน ตนเอง	- การออกไป ให้คำแนะนำ การเลือกใช้ สารเคมีแก่ กลุ่มจักสาน ในกลุ่มอื่นๆ - มีการ แนะนำ การใช้ อุปกรณ์ ในการ ป้องกัน ตนเอง	- ห้องประชุม ประจำ หมู่บ้าน - กลุ่มหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง	- ตัวอย่างที่ ใช้ - ตัวอย่าง อุปกรณ์ที่ใช้ ในการ ป้องกัน ตนเอง	ตั้งแต่ 30 มี.ค.47	-	-	การมี ส่วนร่วม ของกลุ่ม ที่เกี่ยวข้อง	ผู้นำ กลุ่มจักสาน

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนงาน/ โครงการ	วัตถุประสงค์	รายละเอียด กิจกรรม	สถานที่ ดำเนินการ	อุปกรณ์ ดำเนินงาน	ระยะเวลา ดำเนินงาน	งบ ประมาณ	แหล่ง งบประมาณ	วิธีการประเมิน ผล	ผู้รับผิดชอบ
โครงการที่ 4	เพื่อให้สมาชิก	- จัดหา	ลานในบ้าน	-	1 เม.ย 47	-	-	สมาชิกกลุ่ม	องค์การ
โครงการ	กลุ่มจักสาน	สถานที่	หัวน้ำ	-	-	-	-	จักสานมีการ	บริหาร
สร้างสุขภาพ	มีการ	ออกกำลังกาย	กลุ่มจักสาน	-	-	-	-	ออกกำลังกาย	ส่วนตำบล
โดยการ	ออกกำลังกาย	- จัดหาผู้มี		-	-	-	-	อย่างสม่ำเสมอ	ป่าบาง
ออกกำลังกาย	เพื่อสร้าง	ความรู้		-	-	-	-		
	สุขภาพ	มาแนะนำ		-	-	-	-		
		การออก		-	-	-	-		
		กำลังกาย		-	-	-	-		
		ที่ถูกต้อง		-	-	-	-		

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนงาน/ โครงการ	วัตถุประสงค์	รายละเอียด กิจกรรม	สถานที่ ดำเนินการ	อุปกรณ์ ดำเนินงาน	ระยะเวลา ดำเนินงาน	งบ ประมาณ	แหล่ง งบประมาณ	วิธีการ ประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ
โครงการที่ 5	เพื่อดำเนิน การจัดตั้ง คณะกรรมการ จัดทำนโยบาย ของชมรม	- ประชุมชี้แจง สมาชิก กลุ่มจักสาน - คัดเลือก คณะ กรรมการ ดำเนินงาน	ห้องประชุม ประจำ หมู่บ้าน	- กระดาษ - สีเมจิก - ปากกา - กระดาน	30 มี.ค. 47	-	-	จากจำนวน สมาชิก กลุ่มจักสาน	นายวัลย์ สมธรรม

หลังจากที่ทางกลุ่มได้สรุปจัดทำแผนแล้วได้มีการนำเสนอแผนเพื่อทำการตรวจสอบจากทางกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง โดยทางกลุ่มมีข้อสรุปร่วมกันว่าจะเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มจักสาน ไม่ปล่อยให้กลุ่มดำเนินการแต่เพียงลำพัง และยังเน้นความเป็นไปได้ของแผนเพื่อที่จะก่อให้เกิดการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีของสมาชิกกลุ่มจักสานและจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่กลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

ผลของกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ

1. ความสำเร็จและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบไปด้วย

1.1 ปัจจัยด้านผู้นำ จากการดำเนินงานหัวหน้ากลุ่มจักสานเป็นผู้นำตามธรรมชาติที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มสมาชิกเนื่องจากเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยไมตรีที่ดี มีความสามารถ เสียสละ และมีความรับผิดชอบ มีการจัดการและดำเนินงานในกลุ่มจนเป็นที่ประจักษ์ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนากลุ่ม สมาชิกกลุ่มให้การยอมรับ และพร้อมให้ความร่วมมือ มีความภูมิใจในความสำเร็จของกลุ่ม นอกจากนี้จะรักษาระดับการพัฒนาแล้วยังให้ความช่วยเหลือทำให้กลุ่มจักสานได้รับการพัฒนายิ่งขึ้นไป

1.2 ความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม การที่กลุ่มจักสานได้ร่วมกันได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มจักสาน การสร้างภาพฝันทางด้านสุขภาพของสมาชิกกลุ่มจักสาน การกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดกิจกรรมอย่างละเอียด พบว่า สมาชิกกลุ่มจักสานได้ให้ความร่วมมือให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการที่เสนอความคิดเห็น เสนอแนะกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ตั้งแต่การค้นหาปัญหา วางแผน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้อง จนได้ข้อสรุปที่ทุกคนยอม นำไปสู่การแก้ปัญหาร่วมกัน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมเนื่องจากการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำทุกขั้นตอน

2. บทเรียนที่ชุมชนได้รับ

บทเรียนของกลุ่มจักสานที่ได้รับจากการทำกิจกรรมร่วมกันมีดังนี้

2.1 การรวมกลุ่ม ในการทำกิจกรรมหรือการพัฒนาอะไรก็ตาม กลุ่มมีความสำคัญมากที่จะเป็นตัวหนุนเสริมให้ทุกคนมีโอกาสมานั่งคุยด้วยกันพบปะพูดคุยกัน เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกิดกระบวนการทำงานร่วมกัน มีการเห็นอกเห็นใจกัน มีการช่วยเหลือซึ่งสมาชิกกลุ่มจักสานผู้หนึ่งกล่าวว่า “ถ้าไม่มีท่านรวมกันจะอื้อ บรรยาการท่านอยู่กันอย่างอึดอัดกันไปคนตีคนตาง” “หากไม่มีการรวมกลุ่มในลักษณะเช่นนี้ บรรยาการการพูดคุยแบบนี้คงไม่เกิดขึ้นต่างคนต่างอยู่”

2.2 การพึ่งพาตนเอง ทำให้สมาชิกกลุ่มจักสานได้เรียนรู้ว่าการพึ่งตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานหรือทำสิ่งใด ๆ ก็ตามถ้าไปผูกมัดไว้กับหน่วยหรือองค์กรใด หากหน่วยงานนั้นมีปัญหาหรือยกเลิกจะทำให้มีผลกระทบตามไปด้วย ตามที่สมาชิกกลุ่มจักสานผู้หนึ่งแสดงความเห็นว่า “เขาจะต้องดูแลตัวเก่า ถ้าไปเป้งหมอแล้วถ้าหมอคนนี้ย้ายไปจะเย็บจะใด” “เราจะต้องดูแลตัวเอง หากไปพึ่งหมอ เมื่อหมอย้ายไปที่อื่นจะทำอย่างไร”

2.3 การติดต่อประสานงาน กลุ่มจักสานได้เรียนรู้ว่าการทำกิจกรรมโดยลำพังส่งผลให้การทำกิจกรรมไม่คล่องตัว ขาดผู้ให้คำแนะนำ ปรีกษา ขาดคนช่วยเหลือ ทำให้กิจกรรมไม่ได้รับการตอบสนอง ไม่ได้ได้รับความร่วมมือ ในบางครั้งกลุ่มจักสานคิดจะทำกิจกรรมแต่ขาดที่ปรึกษา ทำให้กิจกรรมหยุดชะงัก เพราะฉะนั้นในการทำกิจกรรมของกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีการติดต่อประสานงานที่ดีกับองค์กร ชุมชน และหน่วยงานราชการ

จากการที่สมาชิกกลุ่มจักสาน หัวหน้ากลุ่มจักสาน และหน่วยงานภาครัฐได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มจักสาน การสร้างภาพฝันทางด้านสุขภาพของสมาชิกกลุ่มจักสาน การกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดกิจกรรมอย่างละเอียด พบว่า สมาชิกกลุ่มจักสานได้ให้ความร่วมมือ ให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการที่เสนอความคิดเห็น เสนอแนะกิจกรรม การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบง เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลป่าบง ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมและการสร้างภาพการสร้างเสริมสุขภาพที่ต้องการให้เกิดในกลุ่มจักสาน ทางกลุ่มเจ้าหน้าที่ไม่ได้เสนอกิจกรรมมากมายนัก แต่จะให้ข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้อง เช่น ความรู้เรื่องการออกกำลังกายที่ถูกต้องเหมาะสม การใช้เครื่องป้องกันตนเองจากการทำงาน